

кандидат технічних наук,
полковник служби цивільного захисту,
начальник Ліцею цивільного захисту
(Ліцей цивільного захисту Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності, м. Вінниця)
студент магістратури
"Управління навчальним закладом"
(Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир)
e-mail: vinlicey@gmail.com

Перспективи навчального закладу в умовах профільної освіти

У статті висвітлені проблеми навчального закладу в умовах профільної освіти. На прикладі ліцею цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця) висвітлені перспективи навчального закладу в умовах профільної освіти.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим що наразі питання профільної освіти розглядається у всіх сферах освітньої діяльності.

Мета статті: висвітлити питання перспектив навчального закладу в умовах профільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Питання профільної освіти сьогодні привертає увагу багатьох науковців. Зокрема, питання професійного самовизначення і професійної орієнтації досліджують українські й російські вчені О. Вітковська, О. Дещенко; вибір профілів навчання обґрунтовують Н. Бібік, Н. Ладнушкіна, Л. Липова; зміст допрофільної підготовки у своїх працях аналізують І. Артюхова, Е. Мороз, О. Петунін, Л. Серебренников та ін. Теоретико-методологічні засади профільного навчання розробляють Н. Аніскіна, Н. Десятниченко, Г. Єльнікова, В. Кизенко, В. Крупник, Е. Полат, Н. Шиян та ін.; психологічні основи профільного навчання визначають П. Лернер, Г. Логінова, В. Огнев'юк, Ю. Рассадкін, Л. Філатова, Н. Харитонов та ін.; організаційні аспекти профілізації школи досліджують Н. Аніскіна, Б. Біляк, С. Волянська, С. Ковпак, Е. Огородников, С. Чиж та ін. Проблеми і перспективи розвитку профільного навчання в Україні та Росії аналізують В. Болотов, М. Віднічук, Г. Мемега, Т. Ремех,

І. Щербо та ін.; структуру, особливості, проблеми і перспективи сільської профільної школи визначають А. Віфлеємський, Г. Іванюк, А. Остапенко та ін. Вагомі висновки щодо профільного навчання знаходимо в дисертаційних дослідженнях Є. Богомолової, Є. Болотова, Н. Гривенко, І. Даниліної, Т. Захарової, В. Люльки, С. Мазуренко, Г. Мельник, Л. Новікової, О. Пінаєвої, А. Самодрини та ін. Водночас варто зазначити, що впровадження профільного навчання є новою і недостатньо дослідженою проблемою. Тому і постало завдання розгляд даного питання на конкретному закладі освіти.

Ліцей цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця) – державний загальноосвітній навчальний заклад III ступеня, що забезпечує здобуття вихованцями повної загальної середньої освіти та допрофесійної підготовки у сфері цивільного захисту з метою подальшого продовження навчання у навчальних закладах Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС).

Ліцей, як заклад, що надає профільну підготовку був створений наказом Міністерства з надзвичайних ситуацій від 23.05.2012 р. № 831. З моменту створення ліцею його діяльність, крім установчих документів регулюється Законом України "Про загальну середню освіту". Відповідно до діючого законодавства, ліцей був створений як структурний підрозділ Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Відтак саме в його стінах, відповідно до ст. 9 Закону України "Про загальну середню освіту" мала проводитись допрофесійна підготовка [1].

Головним завданням Ліцею є:

- здійснення профільного навчання та допрофесійної підготовки ліцеїстів у сфері цивільного захисту;
- надання можливостей для реалізації природних здібностей, творчих потреб та нахилів ліцеїстів;
- формування у ліцеїстів власної гідності, громадської свідомості, потреби самовдосконалення, відповідальності за свої дії, патріотизму, відданості ідеалам Батьківщини;
- виховання практичних умінь та навичок, високих моральних та фізичних якостей, необхідних для подальшого навчання у навчальних закладах ДСНС України.

Колективною формою роботи в Ліцеї є педагогічна рада, яка визначає і координує основні напрямки роботи педагогічного колективу з питань навчальної, виховної та методичної діяльності. У закладі діє методична рада, діяльність якої направлена на

координацію методичної роботи вчителів ліцею та належне дидактичне забезпечення навчального процесу.

Навчально-виховний процес у ліцеї забезпечують 20 педагогічних працівників: учителів вищої категорії – 6 чоловік (з них – один учитель-методист та 4 старших учителя), учителів I та II – 4 чоловіка. Два вчителі мають ступінь кандидата наук.

Вихованцям ліцею створені умови для навчання в Малій академії наук України. Високим досягненням стали участь та перемога в II та III етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук за напрямками психології, екології та охорони навколишнього середовища.

Крім загальноосвітніх предметів, в ліцеї значна увага надається предметам професійного спрямування. Допрофесійна підготовка ліцеїстів здійснюється шляхом вивчення спеціальних курсів, факультативів, курсів за вибором, відвідування занять у гуртках, секціях, а також шляхом проведення навчальних екскурсій та практики в органах і підрозділах цивільного захисту. Навчальним планом передбачено вивчення навчальних предметів "Основи цивільного захисту", "Основи безпеки життєдіяльності", "Первинна підготовка рятувальника", "Військова етика та етикет".

Навчальну практику ліцеїсти проходять у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності та Вищому професійному училищі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця), де вони вдосконалюють набуті теоретичні знання.

Ліцеїсти мають змогу на психолого-тренувальному полігоні університету ознайомитись з програмою спеціальної підготовки до дій в умовах надзвичайної ситуації, з правилами поведінки в нестандартних ситуаціях, при масових скупченнях людей, оволодіти навичками рятування та саморятування, надання медичної і психологічної допомоги. Ліцеїсти беруть участь у навчаннях по здійсненню пошуково-рятувальних робіт у горах, по рятуванню людей із провалів, печер та інше. Мають змогу пройти стенд скелелазіння, самостійно подолати підвісні лінії перешкод, навісну та похилу переправи, канатні дороги, сходи, містки, які закріплені на висоті 5-20 метрів над землею.

Великим позитивом допрофесійної підготовки в ліцеї є її комплексність. Вона полягає не лише у викладанні відповідних предметів та цілодобовому перебуванні вихованців а і у дотриманні розпорядку дня та правил внутрішнього розпорядку.

П'ять років роботи ліцею дозволили відслідкувати як позитивні моменти в його діяльності так і певні недоліки, які потребували доопрацювань організаційного чи юридично- формального характеру.

Про дієвість даного закладу, результативність допрофесійної підготовки та реалізації профільності свідчить той факт, що із 73 випускників ліцею 63 продовжили своє навчання в закладах системи ДСНС України.

Концепція профільного навчання у старшій школі, прийнята в 2013 році додала цеглину нормативно-теоретичного змісту в фундамент діяльності ліцею, а саме рекомендаційно закріпила доцільність існування ліцею як структурного підрозділу Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, здійснюючого свою діяльність на базі Вищого професійного училища ЛДУБЖД (м. Вінниця). В Концепції сказано: "Як свідчить досвід, найбільш вдалою є модель організації профільного навчання, за якої загальноосвітній навчальний заклад має партнерські стосунки з професійно-технічним або вищим навчальним закладом, чи навіть входить до його структури".

Твердження про найбільш вдалу модель профільного навчання підкріплена і досвідом практичної діяльності самого ліцею який не міг би в повній мірі реалізувати поставлену перед ним задачу не маючи можливості користування навчальною базою ЛДУБЖД та Вищого професійного училища. Цьому неабияк сприяють відповідно обладнані навчальні кабінети та навчальна пожежно-рятувальна частина.

Подальшу перспективу ліцею керівництво вже розглядає через призму проекту закону України "Про освіту" [3]. Врахування положень проекту змушує керівництво ліцею задумуватись над перспективами необхідних змін, які приведуть навчально-виховний процес до відповідності із законодавством.

Питання середньої освіти безпосередньо торкається 15-та стаття вказаного проекту закону. В ній сказано, що заключна ланка середньої освіти матиме профільний характер. Перед ліцеєм стоятиме проблема вибору профілізації закладу: загальноосвітній чи професійний. Відповідно до Проекту закону "Про освіту" визначено зміст кожної із них:

- загальноосвітній напрям передбачає поглиблене предметне навчання з урахуванням здібностей та освітніх потреб та орієнтацію на продовження навчання на наступному рівні освіти;

– професійний напрям передбачає професійно орієнтований підхід орієнтований на ринок праці.

Законодавством вже сьогодні визначено чіткі критерії профільності. У згаданому Проекті (ст. 16 п. 6) сказано, що профільна середня освіта повинна відповідати рівню 3 Національної рамки кваліфікацій України. Відтак, згаданий рівень передбачає здатність виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості. Також національні рівні кваліфікації визначають рівень знань, а саме (див. табл.1):

Таблиця 1

<i>Знання</i>	<i>Уміння</i>	<i>Комунікація</i>	<i>Автономність і відповідальність</i>
Загальні систематизовані знання у сфері освіти та/або професійної діяльності	Виконання типових завдань у різних ситуаціях шляхом вибору і застосування основних методів, інструментів, матеріалів та інформації	Здатність до ефективної роботи в команді. Сприйняття критики, порад і вказівок	Самостійне виконання завдань під мінімальним керівництвом
Розуміння основних (загальних) принципів, процесів і понять у навчанні та/або професійної діяльності	Оцінювання результатів виконання завдань відповідно до критеріїв, які в основному заздалегідь обумовлені	Продукування деталізованих усних і письмових повідомлень зокрема у професійній діяльності	Відповідальність за результати виконання завдань у навчанні та/або професійній діяльності

Висновок. Наведені дані безпосередньо вказують на перспективу необхідності певних організаційних змін в діяльності закладу. Зокрема чіткого визначення потребує за яким напрямом профільної освіти працюватиме ліцей: загальноосвітнім чи професійним, чи зможе поєднати обидва.

Наведений аналіз яскраво свідчить про наявність перспективної ланки, яку займатиме Ліцей після прийняття нової редакції закону України "Про освіту" та інших нормативних документів покликаних завершити реформування середньої освіти [3]. Але він також свідчить про необхідність роботи в напрямку забезпечення належної профільної освіти задля забезпечення належного конкурсного відбору та якості знань абітурієнтів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України "Про загальну середню освіту" : зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/651-14>.

2. Постанова "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

3. Проект Закону України "Про освіту" від 04.04.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2OZ7LA.html

Климюк М. М.

Перспективи учебного заведения в условиях профильного образования

В публикации отображены проблемы учебного заведения в условиях профильного образования. На примере лицея гражданской защиты Львовского государственного университета безопасности жизнедеятельности (г. Винница) отображены перспективы в условиях профильного образования

Klimyk M.

Educational institution`s prospects on condition of profile education

The article illuminates the educational institution`s problems on condition of profile education. By the example of the lyceum of civil defense of Lviv state university of life safety (city Vinnytsia) the educational institution prospects are illuminated on condition of profile education.